

Alicja Sekuła

Politechnika Gdańska

INKUBATORY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI FORMĄ WSPIERANIA SEKTORA MSP – Z DOŚWIADCZEŃ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO I ELBLĄGA

1. Wstęp

Jednym z warunków osiągnięcia przez Polskę poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego porównywalnego z tzw. starymi krajami Unii Europejskiej, czyli tworzącymi ją przed rozszerzeniem o państwa Europy Środkowo-Wschodniej, jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki polskiej w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Konkurencyjność rośnie w miarę wzrostu przedsiębiorczości, której jednym z przejawów jest tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Sektor MSP jest głównym pracodawcą we współczesnej gospodarce, a nowe miejsca pracy są ściśle powiązane z jego wzrostem. Jednym z głównych problemów związanych z rozwojem przedsiębiorczości wśród zbiorowości terytorialnych jest obawa przed podjęciem działalności gospodarczej oraz niska przeżywalność wśród firm, które niedawno zaistniały na rynku. Przeważająca większość nowo zakładanych przedsiębiorstw nie przetrwa trzech lat. Żeby zapobiec temu procesowi, tworzonych jest szereg programów i powoływane są różne organizacje, których celem jest pomoc i wsparcie dla firm w początkowych latach istnienia. Do tego grona zaliczane są także inkubatory przedsiębiorczości.

2. Znaczenie inkubatorów w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości

Lokalna przedsiębiorczość uznawana jest za jeden z czynników sprzyjających rozwojowi regionu. Dlatego też władze samorządów terytorialnych aktywnie włączają się w jej propagowanie wśród mieszkańców. Sektor MSP angażuje lokalne zasoby, wpływa na zmniejszenie poziomu bezrobocia, co w efekcie przekłada się na stan lokalnej gospodarki. O randze i znaczeniu przedsiębiorczości świadczy cho-

ciażby fakt, że odniesienia do niej znajdują w wielu dokumentach strategicznych jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, np. w Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Pomorskiego, Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, Strategii Rozwoju Gdańska do roku 2015 czy Planie Strategicznym Miasta Sopotu. Choć różnie ujmowane, zwiększanie liczby miejsc pracy poprzez rozwój sektora MSP zawsze traktowane jest jako jeden z priorytetów.

Przedsiębiorczość może być pobudzana poprzez szereg programów i instytucji. Zaliczamy do nich parki technologiczne, jednostki badawczo-rozwojowe, specjalne strefy ekonomiczne czy omawiane inkubatory przedsiębiorczości. Ich cechą wspólną jest funkcja, jaką pełnią w gospodarce, którą można określić jako oddziaływanie na procesy konkurencyjności za pomocą grupy instrumentów ekonomicznych, prawnych i administracyjnych [Filipiak i in. 2005, s. 284]. Podmioty te, choć mają zbliżony cel, różnią się zasięgiem oddziaływania, zasadami działania czy formami współpracy z przedsiębiorstwami. Niektórzy zaliczają inkubatory do grupy tzw. zorganizowanych kompleksów gospodarczych. Znajdują się w niej także centra drobnej wytwórczości, centra technologiczne, innowacyjne, parki przemysłowe, technopolie czy strefy ekonomiczne [*Systemy wspierania...* 2003, s. 52-53]. Jak widać, inkubatory to tylko jeden ze sposobów aktywizacji przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności. Ich cechą charakterystyczną jest nastawienie na pomoc nowo powstającym podmiotom. Nie jest to jedyne zadanie stawiane przed inkubatorami. Rola inkubatorów w gospodarce sprowadza się do [Filipiak i in. 2005, s. 290-291]:

- propagowania przedsiębiorczości poprzez pomoc w rozwijaniu podmiotów gospodarczych,
- tworzenia miejsc pracy, co przekłada się na spadek bezrobocia,
- wpływu na wzrost gospodarczy,
- upowszechniania informacji z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- tworzenia materialno-prawnych ram dla nowo powstających firm.

Inkubatory przedsiębiorczości w krajach wysoko uprzemysłowionych mają już swoją historię i tradycje. To instrument rozwoju regionalnego, który asystuje w tworzeniu oraz pomaga w pierwszym okresie istnienia małej i średniej firmy, oddziałuje na rozwój gospodarczy oraz sprzyja transferom technologicznym. Pierwsze takie inicjatywy pojawiły się ponad czterdzieści lat temu – w połowie lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku w Stanach Zjednoczonych oraz dziesięć lat później w krajach Europy Zachodniej. Początkowo traktowane były jako specyficzne narzędzie tworzenia alternatywnych miejsc pracy i zagospodarowywania terenów poprzemysłowych na obszarach z problemami strukturalnymi. Z czasem stały się coraz powszechniej wykorzystywaną, głównie przez władze publiczne, formą stymulowania konkurencyjności podmiotów, a zarazem obszarów terytorialnych, wspierania rozwoju gospodarczego, innowacyjności, przekształceń strukturalnych czy tworzenia nowych miejsc pracy [Matusiak 2005, s. 105].

Określając skrótowo, inkubatory wpływają na tworzenie nowych podmiotów. Obecnie są to ośrodki tworzone głównie przez władze miejskie przy udziale innych lokalnych instytucji o charakterze gospodarczym. Z reguły są instytucjami *non-profit*, a większość z nich jest nawet dotowana. Otrzymane wsparcie finansowe zasila budżet i przeznaczane jest na działalność inkubatora. Nie można jednak zgodzić się z twierdzeniem, że powstają na obszarach o przeciętnie lub słabo rozwiniętej bazie naukowo-badawczej [Zarządzanie innowacjami... 1998, za: *Systemy wspierania...* 2003, s. 138], choć początkowo rzeczywiście tworzone były na terenach dotkniętych kryzysem strukturalnym, cechujących się nie tylko schyłkowym przemysłem, ale i słabym potencjałem ludzkim, systemem kształcenia czy brakiem kapitałów. Zgodnie z definicją sformułowaną na Światowym Forum Stowarzyszeń Inkubatorów Przedsiębiorczości i Parków Naukowych Inkubatorów program inkubowania przedsiębiorczości uznaje się za proces rozwoju ekonomicznego i socjalnego ukierunkowany na doradztwo potencjalnym oraz początkującym przedsiębiorstwom, tzw. start-up'om, organizację i przyspieszenie ich wzrostu i osiągnięcie sukcesu dzięki kompleksowemu programowi wsparcia oferowanemu w określonym czasie. Podstawowym założeniem jest osiągnięcie końcowego efektu, jakim jest przedsiębiorstwo, które po wyjściu z programu jest dochodowe oraz potrafi samodzielnie funkcjonować i przetrwać na rynku [Matusiak 2005, s. 103]. Zatem cel powołania inkubatorów można sformułować jako tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu małych firm oraz pomoc w ich usamodzielnieniu w konkurencyjnym otoczeniu. Ze względu na sformułowany wyżej cel czas przebywania firmy w inkubatorze jest ograniczony, zwykle od 2 do 5 lat. Zakłada się, że w tym czasie uzyska zdolność do samodzielnego funkcjonowania na rynku [Odrobina 2000, s. 165]. Swoistym testem, czy tak rzeczywiście może być, jest stopniowe zmniejszanie ulg i preferencji dla najemców.

Mimo że cel powołania jest niezmienny dla wszystkich inkubatorów, to cele podrzędne, czyli operacyjne, mogą już być różne. Zależą od typu inkubatora, jego charakteru, założeń lokalnej i regionalnej polityki i strategii rozwoju oraz warunków zewnętrznych, w jakich funkcjonuje.

Na podstawie celu nadrzędnego można sformułować główne funkcje inkubatorów. Należą do nich [*Systemy wspierania...* 2003, s. 53]:

- zapewnienie powierzchni pod działalność gospodarczą,
- oferowanie usług wspierających biznes, np. doradztwo ekonomiczne, finansowe, prawne, patentowe, organizacyjne i technologiczne,
- pomoc w składaniu wniosków i otrzymaniu środków finansowych,
- tworzenie odpowiedniego klimatu dla prowadzenia działalności gospodarczej i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych.

Inkubatory przedsiębiorczości to podmioty, które z jednej strony oferują atrakcyjne cenowo powierzchnie pod wynajem, a z drugiej szereg usług wspierających powstanie i rozwój małego biznesu.

3. Typy inkubatorów oraz najemców

Oprócz wielu wspólnych własności, takich jak działalność na zasadzie *non-profit* czy nadrzędny cel działania, inkubatory mają także cechy, które je różnią. Zaliczamy do nich formę prawno-organizacyjną, rodzaj najemców oraz typ inkubatora.

Pierwsza z nich – forma prawna – decyduje o stosunkach własnościowych związanych z gruntem i budynkiem, możliwościach oraz ograniczeniach związanych z dostępnością do zewnętrznych źródeł finansowania (kredyty, obligacje, regionalne programy operacyjne, fundusze unijne) czy obciążeniach podatkowych. Wpływa też na wielkość, sposób (bezpośrednie lub pośrednie) i rodzaj zaangażowania jednostki samorządu terytorialnego w tworzenie inkubatora, a potem w zarządzanie nim. Do najczęściej spotykanych form należą stowarzyszenia, fundacje, zakłady budżetowe i spółki z o.o.

Rodzaj najemców to druga cecha różniąca inkubatory. Spotykamy trzy typy lokatorów:

- firmy nowo powstałe,
- przedsiębiorstwa istniejące,
- najemcy strategiczni, którzy dzielą się na stałych i krótkookresowych.

Grupa pierwsza obejmuje wszystkich, którzy zakładają działalność gospodarczą w momencie przystąpienia do inkubatora. Druga to firmy istniejące na rynku i, podobnie jak przedsiębiorstwa z grupy wcześniejszej, korzystające z ulg, preferencji i usług oferowanych przez inkubator. Ponieważ oferta ma pomóc firmom w „okrępieniu” na rynku, inkubatory stosują ograniczenie związane z długością istnienia firmy w momencie przystąpienia, które najczęściej wynosi rok.

O ile dwa pierwsze typy najemców występują w każdym inkubatorze, to trzeci już nie. Lokatorzy strategiczni to przedsiębiorstwa, w stosunku do których stosuje się rynkowe stawki i określa się ich zamiennie jako „wynajem komercyjny”. Oferowanie 30-50% powierzchni podmiotom będącym pełnymi płatnikami zapewnia inkubatorowi stabilność i płynność finansową. Pierwszeństwo w skorzystaniu z oferty mają te przedsiębiorstwa, które nawiążą współpracę i kooperację z firmami inkubowanymi oraz do nich skierują swoje zlecenia, np. w zakresie obsługi informatycznej czy księgowej. Nawiązanie współpracy pomaga młodym firmom w uzyskaniu pierwszych klientów. Lokatorzy krótkoterminowi są w fazie wchodzenia na rynek regionalny i korzystają z pomieszczeń inkubatora w czasie organizacji działalności docelowej. Ich pobyt ogranicza się zwykle do 6 miesięcy. Lokatorzy stali to firmy o stabilnej pozycji na rynku, które nie mają ograniczeń co do długości pobytu. Jak podaje K. Matusiak, formuła przyjmowania po stawkach komercyjnych tzw. pewnych płatników gwarantujących stałe dochody została przeniesiona na polski grunt ze Stanów Zjednoczonych [Matusiak 2006, s. 377].

Ograniczenia w zakresie przyjmowania najemców mogą wynikać także z typu inkubatora. Występują trzy typy inkubatorów:

- akademickie,

- innowacyjno-technologiczne,
- ogólne.

Inkubatory akademickie tworzone są zwykle przy wyższych uczelniach. Docelową grupą to osoby młode, stąd też spotyka się ograniczenia związane z wiekiem osób przystępujących. Czasami występuje także zawężenie do studentów, absolwentów, doktorantów i młodych pracowników nauki, czyli osób związanych z konkretną uczelnią. Cechą charakterystyczną tych inkubatorów jest ponadto oferta preinkubacji, wiążąca się z działaniem w strukturach inkubatora oraz brakiem konieczności zakładania działalności gospodarczej, co przekłada się na niższe koszty wdrażania pomysłu w życie. Inkubator akademicki może funkcjonować w strukturach uczelni bądź jako samodzielny podmiot działający w imieniu i na rzecz przyszłych przedsiębiorców.

Działające w Polsce akademickie inkubatory przedsiębiorczości (AIP) podzielić można na trzy grupy [Jarus 2005, s. 84-92]:

- AIP utworzone przez Studenckie Forum Business Centre Club oraz Fundację Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. Inkubowana firma działa na zasadzie pionu w fundacji z własnym subkontem, co oznacza, że nie musi uzyskiwać samodzielnej osobowości prawnej.
- Akademickie inkubatory technologiczne (AIT) powiązane z istniejącymi na państwowych wyższych uczelniach ośrodkami transferu technologii. Występuje w nich preselekcja ze względu na innowacyjność przedsięwzięcia.
- AIP powstające z inicjatywy organizacji studenckich, często powiązane z akademickimi biurami karier.

Inkubatory innowacyjno-technologiczne zaliczone do grupy drugiej mają ograniczenia związane z przedmiotem działalności. Nie działają przy uczelni ani w strukturach uczelni, nie oferują współpracy na zasadzie preinkubacji. Podstawowym wymogiem przyjęcia jest innowacyjność lub zaawansowanie technologiczne inkubowanego przedsięwzięcia. Pozostałe różnice są następujące [*Ośrodki innowacji...* 2005, s. 109]:

- są większe, zasobniejsze finansowo i lepiej wyposażone,
- prowadzą szerszą działalność w zakresie szkoleń, doradztwa i pomocy w uzyskaniu środków z funduszy europejskich, współpracy B+R i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych,
- prowadzą sztywniejszą politykę opłat za wynajem i usługi,
- są mniej samowystarczalne finansowo.

W grupie ostatniej, zwanej czasami inkubatorami tradycyjnymi, nie występują żadne ograniczenia, poza tymi, które wiążą się z samą ideą inkubacji.

4. Charakterystyka inkubatorów

Na analizowanym obszarze, czyli województwa pomorskiego i Elbląga, działa 8 inkubatorów różniących się w znacznym stopniu nazwą, wielkością, zakresem pomocy i innymi cechami. Są to następujące inkubatory:

Tabela 1. Podstawowe informacje o inkubatorach istniejących w województwie pomorskim i Elblągu

Nr	Struktura organizacyjna oraz forma prawna	Cel działania, adresaci	Okres pomocy	Zasady współpracy	Nabór
1	2	3	4	5	6
A	Działalność jako fundacja z siedzibą w Warszawie, gdzie znajduje się Biuro Zarządu. Podlegają mu działy obsługujące poszczególne AIP. Na czele AIP zlokalizowanych w miastach przy wyższych uczelniach stoją dyrektorzy koordynujący działania w swoich regionach oraz sprawujący opiekę nad firmami w AIP	Propagowanie i pomoc w rozwoju przedsiębiorczości wśród młodych Polaków, przeznaczony dla osób do 30 roku życia, choć dopuszczalne są wyjątki; najmłodszym beneficjentem w gdańskim AIP była osoba 17-letnia	Maksymalny czas preinkubacji 24 miesiące, po tym okresie beneficjenci, którzy założyli działalność gospodarczą, mają pierwszeństwo w korzystaniu z programu inkubacji. Jak dotąd firmom inkubowanym nie ograniczono ogólnie czasu funkcjonowania w inkubatorze	W okresie preinkubacji nie trzeba rejestrować własnej działalności gospodarczej, a dzięki temu nie trzeba płacić składki ZUS, można działać jako pionier inkubatora, AIP udostępnia osobowości prawną	W drodze konkursu oraz indywidualnych spotkań, co roku organizowany jest „Konkurs na najlepsze biznesplany”. Zwycięzcy mogą założyć firmę w ramach AIP
B	Jednostka ogólnouczelniana, podlega rektorowi, który powołuje Dyrektora oraz Radę Nadzorczą AIG PG	Utworzony w celu wspomagania pracowników i studentów PG w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej opartej na <i>know-how</i> i technologii opracowane na uczelni. Ma charakter zamknięty, adresaci to studenci, doktoranci, pracownicy PG oraz absolwenci, którzy ukończyli studia w ciągu ostatnich 3 lat lub założone nie wcześniej niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku podmioty gospodarcze przez pracowników, doktorantów lub studentów PG	Okres preinkubacji 6 miesięcy, w wyjątkowych przypadkach 12, okres inkubacji 18 miesięcy, w wyjątkowych przypadkach 24	Obejmują dwa okresy: pierwszy trwa od pomysłu do rozpoczęcia działalności gospodarczej, drugi obejmuje wsparcie działalności przedsiębiorstw akademickich. Po okresie inkubacji można pozostać w dotychczasowej lokalizacji, lecz na warunkach rynkowych. Przedsiębiorca działa we własnym imieniu i na własny rachunek, winien ubezpieczyć działalność od odpowiedzialności cywilnej	W drodze konkursu ogłoszanego na ogół dwa razy w roku
C	Założony przez Gdańską Fundację Przedsiębiorczości, działający w jej strukturach	Dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą lub prowadzących nie dłużej niż 2 lata	6 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej przez beneficjenta dla odbiorców A i B oraz 12 miesięcy dla odbiorców C. Regulamin kolejnej edycji	W inkubatorze działają 3 grupy odbiorców: A, B i C, przy czym najkorzystniejsza oferta jest dla odbiorców typu A. Odbiorcy A to finaliści projektu „Biznes na Start”, B – uczestnicy. Beneficjenci	W drodze indywidualnych spotkań oraz konkursu „Biznes na Start” organizowanego dwa razy w roku. Autorzy najlepszych pomysłów

Tabela 1, cd.

1	2	3	4	5	5
D	Projekt Miasta Sopotu realizowany przez Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość. Stowarzyszenie zostało wybrane do realizacji tego zadania w wyniku konkursu dla organizacji pozarządowych ogłoszonego przez Miasto. Działła na zasadach <i>non-profit</i>	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej, zapobieganie bezrobociu, poprawa konkurencyjności sektora MSP w Sopocie. Skierowany do mieszkańców Sopotu planujących założyć działalność gospodarczą lub prowadzących ją nie dłużej niż 12 miesięcy. Działalność musi być zarejestrowana w Sopocie, a firmy w momencie przyjęcia nie mogą zatrudniać więcej niż 9 osób	konkursu „Biznes na Start” może te okresy zmieniać 3 lata	5 cjenci C to tacy, którzy nie brali udziału w konkursie	5 mogą założyć firmę w ramach inkubatora Należy wypełnić i złożyć wniosek, brak terminów
E	Działła w strukturach Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego znajdującego się na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	Ma na celu pomoc w rozwijaniu nowo powstałych firm wdrażających nowoczesne technologie. Założone firmy nie powinny istnieć dłużej niż 12 miesięcy	24 miesiące, po tym okresie istnieje możliwość funkcjonowania w ramach GPNT	Pomoc skierowana jest głównie do studentów, absolwentów gdańskich uczelni oraz pracowników nauki	Wypełniony wniosek opiniuje działająca na terenie GPNT Fundacja Pomorska Sieć Innowacyjna „Brainet”
F	Wchodzi w skład Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego, który jest zarządzany przez jednostkę budżetową miasta Gdyni – Gdynskie Centrum Innowacji	Tworzenie przyjaznych oraz preferencyjnych warunków dla młodych firm zajmujących się transferem i wdrażaniem technologii. Skierowany do firm działających nie dłużej niż 12 miesięcy; do inkubatora można aplikować przed założeniem działalności gospodarczej, ale w momencie podpisywania umowy firma musi być wpisana do rejestru działalności gospodarczej	Firma pozostaje pod opieką inkubatora przez 2 lata	Nie ma ograniczenia co do branż, ale domeną winna być działalność badawczo-wdrożeniowa, doświadczenia wdrożeniowa, trzyosobowego zespołu ekspertów składającego się z przedstawicieli Zarządu PCT, Prezydenta Miasta Gdyni oraz Rady Naukowej PPNT	Po wypełnieniu potrzebnych formularzy i uzyskaniu pozytywnej opinii trzyosobowego zespołu ekspertów składającego się z przedstawicieli Zarządu PCT, Prezydenta Miasta Gdyni oraz Rady Naukowej PPNT

G Jest integralną częścią Centrum Sportowo-Biznesowego, które jest jednostką budżetową Urzędu Miasta Elbląga. Bezpośredni nadzór nad Inkubatorem sprawuje Biuro ds. Zarządzania EINTI	Stymulowanie rozwoju MSP, tworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz możliwości rozpoczęcia lub kontynuacji działalności gospodarczej w zakresie zaawansowanych technologii informatycznych. Dla absolwentów Instytutu Informatyki Stosowanej PWSZ w Elblągu, kierunków informatycznych Politechniki Gdańskiej i innych osób podejmujących działalność gospodarczą w usługach informatycznych i branżach pokrewnych	Czas pobytu wynosi do 2 lat, w szczególnych przypadkach czas inkubacji może zostać wydłużony. Po tym okresie firmy będą mogły przenieść działalność do Elbląskiego Parku Technologicznego, którego działalność na razie jest w fazie koncepcyjnej	Osoba fizyczna powinna zarejestrować działalność gospodarczą do 30 dni od podjęcia decyzji o przystąpieniu do inkubatora	Ma charakter ciągły, do całkowitego wypełnienia pomieszczeń. Wnioski pod względem formalnym sprawdza Kierownik EINTI, pod względem merytorycznym Rada Społeczna EINTI, powołana przez Prezydenta Elbląga
H Jest jedną z form działalności Słupskiego Stowarzyszenia Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości, powołanego przez Członków Zarządu oraz Radnych Rady Miasta Słupska. Stowarzyszenie jest organizacją niedochodową	Wspieranie MSP poprzez wydzierżawianie pomieszczeń na działalność gospodarczą po preferencyjnych cenach. Dla bezrobotnych rozpoczynających działalność gospodarczą, dla osób prowadzących działalność gospodarczą (bez ograniczenia okresu istnienia firmy), traktowanych jako tzw. firmy rozwijające się	Maksymalnie 5 lat	Akceptowana jest działalność usługowa i produkcyjna, poza usługową i szkodliwą dla środowiska	Dokumenty należy złożyć w siedzibie inkubatora, oceniane są przez Kierownika inkubatora, przed podpisaniem umowy należy wpłacić kaucję w wysokości jednorazowej kwoty czynszu

Źródło: opracowanie własne na podstawie otrzymanych materiałów, wywiadów z przedstawicielami inkubatorów oraz stron internetowych. Stan na rok 2007.

Tabela 2. Aspekty finansowe oraz stan obecny inkubatorów

Nr	Ponoszone koszty oraz oferowane usługi	Rok powstania i stan obecny
I	2	3
A	200 zł netto plus 50 zł wpisowego, zakres usług obejmuje m.in.: - prowadzenie księgowości – system rozliczeń księgowych do 20 dokumentów, - doradztwo gospodarcze – prawne (pomoc w tworzeniu umów), finansowe, marketingowe – do 4 porad w miesiącu, - poszukiwanie zleceńodawców, udostępnianie posiadanej bazy przedsiębiorców, - udostępnienie powierzchni użytkowej, biura i podstawowych urządzeń biurowych, - organizacja szkoleń w zakresie przedsiębiorczości, tworzenia firmy, dostępu funduszy europejskich, opracowywania biznesplanów, z zakresu prawa gospodarczego, - wsparcie w reklamie i promocji, promocja za pośrednictwem portalu inkubatory.pl, udostępnianie logo i konta AIP, - pomoc w pozyskiwaniu środków – dotacji, stypendiów, kredytów, - usługi dodatkowe (plame): tworzenie strony internetowej i opieka nad nią, pomoc w uzyskaniu zwolnień, koncesji, druk materiałów promocyjnych, - odbieranie poczty, możliwość korzystania z adresu korespondencyjnego inkubatora, udostępnianie konta mailowego w domenie inkubatory.pl	- istnienie od połowy 2004 r. - funkcjonuje w ramach sieci 23 inkubatorów stworzonych przez Studenckie Forum BCC, na jego kanwie powstała Fundacja Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. Od niedawna posiada osobowość prawną i został wcielony w struktury Uniwersytetu Gdańskiego jako jednostka organizacyjna. - obecnie działające firmy zajmują się m.in. nowymi technologiami, usługami informatycznymi, telekomunikacyjnymi, projektowymi, mediami cyfrowymi, reklamą, organizacją imprez, działalnością wydawniczą, księgarską, edukacyjną, - całkowita powierzchnia najmu dla lokatorów to 2 pomieszczenia, w tym jedno to biuro inkubatora z obsługą biurowo-księgową, a drugie to pomieszczenie dla firm działających w jego strukturze. Ma 35 m ² , 8 stanowisk pracy dla pracowników firm inkubowanych i stolik spotkań. Jak dotąd inkubator nie dysponuje stałą powierzchnią biurową dla firm inkubowanych
B	- w czasie preinkubacji: obsługa finansowo-księgową, prawna – nieodpłatnie, wynajmem pomieszczeń biurowych z wyposażeniem, dostęp do mediów, telefonów, Internetu, laboratorii, warsztatów, prawo do wykorzystywania logo PG, administracja, transport – po kosztach PG, - w czasie inkubacji: dostęp do mediów, telefonów, Internetu, administracja, transport – po kosztach PG, obsługa finansowo-księgową, prawna, wynajmem pomieszczeń biurowych z wyposażeniem, dostęp do laboratoriów, warsztatów, prawo do wykorzystywania logo PG – odpłatnie, stawki preferencyjne (czasami koszty PG + 1%)	- powstał na podstawie uchwały Senatu PG z dnia 29 marca 2006 r., - obecnie w ramach AIG PG działają dwie firmy
C	dla odbiorców typu A: - rabat w wysokości 75% czynszu w nieruchomości przy ul. Kościuszki 6, - bezpłatna opieka mentora udzielającego konsultacji na temat rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej z dziedziny prawa, podatków, finansów, marketingu (do 5 godzin), bezpłatne szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej i pozyskiwania funduszy unijnych,	- powstał w połowie 2006 r. - aktualnie w jego strukturach działa 16 firm, w tym 7 typu A, 5 – B i 4 – C, - obecnie działające firmy oferują m.in. usługi fryzjerskie, kosmetyczne, catering, zarządzanie nieruchomościami czy testowanie oprogramowania informatycznego,

	- księgowość z bonifikatą w wysokości 20%, bezpłatna wizytówka firmy na stronie Fundacji, - preferencje przy rozpatrywaniu wniosków o udzielenie poręczenia przez Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych, - usługi sekretarsko-biurowe (nie są świadczone ze względu na brak zainteresowania ze strony beneficjentów), - dla odbiorców typu B: - bezpłatna opieka mentora udzielającego konsultacji na temat rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, bezpłatne szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej i pozyskiwania funduszy unijnych, - księgowość z bonifikatą w wysokości 10%, bezpłatna wizytówka firmy na stronie Fundacji, - preferencje przy rozpatrywaniu wniosków o udzielenie poręczenia przez Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych, - usługi sekretarsko-biurowe (nie są świadczone ze względu na brak zainteresowania ze strony beneficjentów), - dla odbiorców typu C- konsultacje mentora z bonifikatą w wysokości 40%	- w ramach nieruchomości przy ul. Kościuszki 6 nie ma określonej powierzchni wydzielonej dla potrzeb inkubatora, jest ona dostosowywana w zależności od pojawiających się potrzeb
D	za wynajmem powierzchni (energia elektryczna, woda, ścieki, wywóz śmieci, ogrzewanie, utrzymanie części wspólnej) I rok – 5,50 zł/m², II rok – 9,50 zł/m², III rok – 15,50 zł/m², zakres świadczonych usług: - udostępnianie pomieszczeń biurowych, usług biurowych (faks, ksero, drukarka, poczta, tłumaczenie tekstów, przygotowanie prezentacji w Power Point), łącze internetowe, możliwości posługiwanie się adresem i telefonami Mikroinkubatora, - doradztwo, szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, pomoc merytoryczna w prowadzeniu firmy, wizytówka na stronie internetowej inkubatora, - większość usług jest limitowana miesięcznie bądź godzinowo	- powstał pod koniec 2006 r. - w jego strukturach działa 8 firm, zajmujących się m.in. doradztwem personalnym, usługami finansowymi, architekturą wewnętrzną, rzeźbiarstwem artystycznym, handlem szklę hartowaną, prowadzeniem kursów tańca, organizacją szkoleń i wyjazdów integracyjnych, - całkowita powierzchnia najmu dla lokatorów obejmuje 6 biur po 12 m² każde. Ponadto w ramach inkubatora udostępniana jest sala konferencyjna, sekretariat i pokój socjalny
E	- stawki czynszu wynoszą ok. połowy wysokości stawek rynkowych, obecnie kształtują się na poziomie 8 zł w pierwszym roku działalności oraz 12 zł w drugim, - zakres świadczonych usług, oprócz stawek czynszowych, obejmuje m.in. wspólny sekretariat obsługujący działalność biurową oraz zespół doradców merytorycznych,	- powstał w początkach 2006 r. razem z powołaniem GPNi, - jest w fazie początkowej działalności (obecnie działa 10 firm) w związku z adaptacją pomieszczeń na potrzeby inkubatora; rok 2008 to termin zakończenia prac modernizacyjnych, które w pełni pozwolą rozwinąć działalność inkubatora,

Tabela 2., cd.

I	2	3
F	przez pół roku koszt wynajęcia powierzchni biurowej wynosi brutto 5 zł/m ² , następnie 10 zł/m ² ; dla firm nieinkubowanych w PPNT 10 lub 20 (w nowym budynku) zł/m ² , ponadto: – bezpłatna sieć internetowa i wizytówka na stronie internetowej PPNT, – bezpłatne doradztwo księgowo, finansowe, prawnicze na temat funduszy unijnych, pomoc w poszukiwaniu partnerów gospodarczych, w nawiązywaniu współpracy, – możliwość korzystania z sekretariatu PPNT (faks, ksero, skaner), sal szkoleniowo-konferencyjnych, wykorzystywania logo PPNT, nowoczesnego laboratorium	– docelowo zajmować będzie skrzydło adaptowanego budynku z powierzchnią co najmniej 1,3 tys. m ² , którą w zależności od potrzeb będzie można zwiększać, – powstał w 2004 r., trzy lata po powołaniu PPNT, – aktualnie w ramach inkubatora działa 25 firm zajmujących się głównie informatyką, telekomunikacją i elektroniką, – dostępna powierzchnia najmu wynosi ok. 1000 m ²
G	w pierwszym roku dla przedsiębiorstwa inkubowanego, działającego w sektorze technologii informatycznych, stawka brutto 5 zł/m ² , w drugim 7 zł/m ² , po drugim 10 zł/m ² . Do kosztów należy doliczyć stałe koszty obsługi (3 zł brutto za 1 m ² powierzchni) oraz dzierżawy sprzętu komputerowego, oprogramowania i mebli biurowych – 90 zł/miesiąc; pozostałe udogodnienia: – zabezpieczenie dostaw energii elektrycznej, wody, ogrzewania, obsługi biurowej, udzielenie informacji, doradztwa, organizowanie szkoleń, konferencji i seminariów, organizowanie działalności promocyjnej i reklamowej w cenie czynszu, – możliwość wynajęcia pomieszczeń wystawienniczych, – możliwość posługiwania się adresem i powoływania na przynależność do inkubatora, – umieszczanie na terenie inkubatora reklam i znaków firmowych	– zaczęł funkcjonować w 2007 r., – aktualnie w ramach inkubatora działa 17 firm, z tego 15 bezpośrednio w branży informatycznej, a 2 w jej otoczeniu, w przygotowaniu są wnioski następujących 2 firm, – powierzchnia najmu dla lokatorów obejmuje 35 pomieszczeń po 15 m ² każde, z pełnym uzbrojeniem w media, zabezpieczeniem potrzeb socjalno-bytowych oraz specjalistycznym wyposażeniem w sprzęt komputerowy i oprogramowanie
H	7 zł/m ² dla osoby bezrobotnej rozpoczynającej działalność wynajmującej pomieszczenie biurowe, 8,75 zł/m ² dla firmy rozwijającej się, wynajmującej pomieszczenie biurowe, 5,50 zł/m ² dla osoby bezrobotnej rozpoczynającej działalność wynajmującej pomieszczenie na działalność produkcyjną, 7,50 zł/m ² dla firmy rozwijającej się wynajmującej pomieszczenie na działalność produkcyjną; pozostałe usługi: – obsługa biurowa – przepisywanie na komputerze, kserowanie, bindowanie, faks, – aparat telefoniczny, własny, wewnętrzny numer telefonu, – usługi indywidualnie zamawiane przez dzierżawcę: energia elektryczna, ogrzewanie pomieszczeń, usługi telefoniczne, inne usługi biurowe, wynajem sali konferencyjnej	– powstał w 1995 r., – w jego strukturach działa 47 firm z branż: budowlanej, geodezyjnej, krawieckiej, obuwniczej, kredytowo-ubezpieczeniowej, a także ośrodek szkolenia kierowców i biuro konstrukcyjne, – na inkubator składa się zespół budynków gospodarczych w centrum Słupska o powierzchni ponad 4,5 tys. m ² , z tego do najmu dla lokatorów przeznaczonych jest prawie 3,7 tys. m ²

Źródło: opracowanie własne na podstawie otrzymanych materiałów, wywiadów z przedstawicielami inkubatorów oraz stron internetowych. Stan na rok 2007.

- 1) Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości (AIP) przy Uniwersytecie Gdańskim,
- 2) Akademicki Inkubator Gospodarczy Politechniki Gdańskiej,
- 3) Inkubator Przedsiębiorczości „Starter” przy Gdańskiej Fundacji Przedsiębiorczości,
- 4) Mikroinkubator przedsiębiorczości w Sopocie,
- 5) Inkubator firm technologicznych w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym,
- 6) Pomorski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym,
- 7) Elbląski Inkubator Nowoczesnych Technologii Informatycznych (EINTI) w Centrum Sportowo-Biznesowym,
- 8) Inkubator Przedsiębiorczości prowadzony przez Słupskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości.

Podstawowe informacje o inkubatorach przedstawiono w tab. 1 i 2. Większość z nich – 5 na 8 badanych – powstała stosunkowo niedawno, w roku 2006 lub później. Z tego powodu nie określono wskaźnika mówiącego o skuteczności działania inkubatora, który ustala się na podstawie liczby firm działających po jego opuszczeniu w stosunku do wszystkich, które w nim przebywały.

5. Podsumowanie

Inkubatory to jedna z form mobilizacji lokalnej przedsiębiorczości i jedna z metod oddziaływania na rozwój lokalny. To sposób na tworzenie nowych podmiotów i nowych miejsc pracy. Na podstawie analizowanego obszaru ukazano, że idea stopniowego przystosowywania podmiotów gospodarczych do otoczenia rynkowego realizowana jest różnorodnie. Inkubatory zajmują parę tysięcy metrów kwadratowych lub oferują najemcom jedno wspólne pomieszczenie. Akceptują działalność produkcyjną lub zawężają się wyłącznie do usług, a czasami do wybranych usług. Stosują ograniczenia związane z wiekiem, miejscem zdobycia wykształcenia lub zamieszkania. Oferują szeroki wachlarz usług dodatkowych lub zawężają się do niskiego czynszu. Pomimo różnych koncepcji ich efekt końcowy powinien być taki sam – powstanie sprawnie zarządzanych, dochodowych przedsiębiorstw.

Literatura

- Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Jarus T., *Akademickie inkubatory przedsiębiorczości w Polsce*, [w:] *Inkubator przedsiębiorczości akademickiej*, red. K. Zasiadły, J. Guliński, SOOIPP, Poznań 2005.

- Matusiak K., *Rozwój systemów wsparcia przedsiębiorczości – przesłanki, polityka i instytucje*, Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom–Łódź 2006.
- Odrobina A., *Inkubatory przedsiębiorczości jako forma stymulowania rozwoju lokalnego (na przykładzie inkubatora krakowskiego)*, [w:] *Polityka regionalna i jej rola w podnoszeniu konkurencyjności regionów*, red. M. Klamut, L. Cybulski, AE, Wrocław 2000.
- Ośrodki innowacji w Polsce*, red. K. Matusiak, PARP, Poznań–Warszawa 2005.
- Systemy wspierania innowacji i transfery technologii w krajach UE i w Polsce*, PARP, Warszawa 2003.
- Zarządzanie innowacjami – wybrane problemy*, red. K. Bogdanienko, SGH, Warszawa 1998.

**ENTREPRENEURIAL INCUBATORS
AS A WAY OF SUPPORTING SME'S SECTOR
– BASED ON THE EXPERIENCE OF POMORSKIE VOIVODESHIP
AND ELBLĄG**

Summary

The article discusses entrepreneurial incubators. The theoretical part of the article presents discussion on enterprise incubation process and its role in establishing new economic entities. Moreover, it shows criteria for dividing incubators and tenants. Next, the incubators in Pomorskie voivodeship and Elbląg (because of its strong connections with Gdańsk) are presented. They are described from many points of view, such as: organization structure, legal form, activity aim, types of tenants, aid period, rules of co-operation and recruitment, costs that tenants pay and range of services.

